

<https://doi.org/10.31652/3083-7871-2026-4.25>

Гуцалюк А.І., Самборська О.В.
м. Хмельницький, Україна
marad0na230493@gmail.com

ФОРМУВАННЯ ХУДОЖНЬО-ЕСТЕТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ МИСТЕЦЬКИХ ШКІЛ ЗАСОБАМИ СУЧАСНОЇ ВИШИВКИ

Анотація. У публікації розглянуто теоретичні та практичні аспекти формування художньо-естетичної компетентності учнів мистецьких шкіл у процесі опанування сучасної вишивки. Визначено роль вишивального мистецтва як складного культурного коду та дієвого інструменту естетичного виховання. Зроблено висновок про ефективність поєднання традиційних технік із інноваційними підходами для розвитку креативності та національної самосвідомості особистості.

Ключові слова: художньо-естетична компетентність, мистецька школа, сучасна вишивка, декоративно-ужиткове мистецтво, освітній процес, художній образ.

Abstract. The report examines the theoretical and practical aspects of forming the artistic and aesthetic competence of art school students in the process of mastering modern embroidery. The role of embroidery art as a complex cultural code and an effective tool for aesthetic education is determined. The conclusion is made about the effectiveness of combining traditional techniques with innovative approaches for the development of creativity and national self-awareness of the individual.

Keywords: artistic and aesthetic competence, art school, modern embroidery, decorative and applied arts, educational process, artistic image.

У сучасному освітньому просторі України мистецька освіта розглядається як стратегічний ресурс формування національної ідентичності та розвитку творчого потенціалу особистості [1].

Формування художньо-естетичної компетентності учнів мистецьких шкіл засобами сучасної вишивки є багатограним процесом, що поєднує технічну майстерність, засвоєння етнокультурних кодів та розвиток інноваційного художнього мислення. Вишивка, як один із найдавніших видів декоративно-ужиткового мистецтва, трансформувалася з побутового ремесла у складну філософську та художню систему, яка сьогодні стає дієвим інструментом естетичного виховання в мистецькій освіті.

Художньо-естетична компетентність учня мистецької школи – це інтегрована особистісна якість, що виявляється у здатності сприймати, інтерпретувати та створювати художні образи, спираючись на емоційно-чуттєвий досвід та систему ціннісних орієнтацій. Відповідно до сучасних стандартів, спеціальні компетентності майбутнього митця охоплюють творчий пошук (здатність знаходити креативні рішення), культурно-мистецьку обізнаність, здатність до реалізації задуму в матеріалі, а також аналітичне мислення, що передбачає вміння проводити аналіз та синтез у контексті мистецької діяльності [1]. Навчальна діяльність у цьому контексті постає як фундамент естетико-виховної системи, де учень не просто засвоює матеріал, а пізнає себе через творчість. Естетична компетентність формується через взаємодію з художніми цінностями, що вимагає «творчого подолання особистого почуття» для глибшого переживання мистецького твору.

Вивчення історії вишивки є невід'ємною частиною формування когнітивного компонента компетентності. Українська народна вишивка постає як складний культурний код, що акумулює тисячолітній досвід етносу та його космогонічні уявлення [2]. Генеза вишивального мистецтва на території України сягає глибин неолітичних культур, де спіральні та ромбічні мотиви Трипілля стали фундаментом геометричного коду орнаменту. Скіфо-сарматський період збагатив мистецтво технологічною складністю золотого шитва, де античні майстри поєднували грецьку технічну досконалість із місцевими зооморфними сюжетами. Важливим етапом розвитку стало давньоруське гаптування «у прикріп», що поширилося після 988 року, а згодом – епоха «козацького бароко», коли вишивка стала символом шляхетності [3].

Художньо-технологічна специфіка творів вишивки становить систему, де кожен прийом є засобом творення образу. Зокрема, у мистецьких школах учні опановують класифікацію швів: глухі (лічильні та вільні) та наскрізні (мережки, вирізування). Лічильні техніки (низь, лиштва) формують розуміння ритму та впорядкованості, тоді як наскрізні техніки розвивають тонке естетичне сприйняття через гру світла й тіні. Складні ажурні прийоми, такі як «солов'їні вічка» або «вирізування», перетворюють полотно на подобу мережива, де порожнеча стає активним елементом композиції. У вільних техніках (художня гладь) учні «малюють» голкою, що дозволяє створювати складні образи зі світлотіньовим моделюванням [4].

Якість вишитого твору визначається дотриманням технологічних вимог: рівномірністю натягу нитки, ідентичністю довжини стібків та чистотою вивороту. Поєднання художньої та технологічної діяльності створює умови для самореалізації особистості та підвищує інтерес до національної спадщини.

Ефективність формування компетентностей забезпечується дотриманням специфічних педагогічних умов. Першочерговою є орієнтація на цінності художньої творчості, де освітній процес спрямовується на те, щоб художня предметність набула для учня особистісного значення. Важливою умовою є стимулювання художньо-творчої активності, що реалізується через демократизацію та діалогізацію взаємодії вчителя та учня на засадах особистісно-орієнтованого підходу [5]. Збагачення художньо-творчого досвіду відбувається не лише через практичну роботу, а й через відвідування виставок або вивчення інноваційних цифрових проєктів. Метод проєктів у цьому контексті є одним із найефективніших засобів, оскільки відкриває можливості для самостійного дослідження теми та творчої самореалізації.

Отже, техніка сучасної вишивки є ефективним засобом розвитку художньо-творчих здібностей. Вона дозволяє учням експериментувати з фактурою та кольором, водночас зберігаючи глибинний зв'язок із народною традицією від трипільської спіралі до авангардних панно епохи модерну.

Список використаних джерел:

1. «Загальна естетична компетентність, художньо-образне мислення учнів як інтегрований результат навчання, виховання розвитку» URL: <https://www.mdpi.com/2073-8994/12/11/1829> (дата звернення: 17.03.2026).
2. Магія української вишивки. URL: <https://www.lsl.lviv.ua/index.php/uk/virtualna-galereya/magiya-ukrayinskoyi-vyshyvky/> (дата звернення: 17.03.2026).
3. Багатовікові традиції українського гаптування. URL: <https://etnoxata.com.ua/statti/vishivanki-istorija-i-suchasnist/bagatovikovi-traditsiji-ukrajinskogo-gaptuvannja/> (дата звернення: 17.03.2026).

4. Федоренко О. Ю. Полтавська сорочка на тлі українського народного вбрання (за матеріалами особистої колекції). Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістр за спеціальністю 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація» – Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв, Київ 2023. Магістерська робота на правах рукопису.

5. Педагогічні умови формування художньо-творчої компетентності майбутнього вчителя образотворчого мистецтва. Олена Семенова, аспірантка кафедри образотворчого мистецтва Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини URL: https://dspace.udpu.edu.ua/bitstream/6789/10441/1/pedagogichni_ymovi.pdf (дата звернення: 19.03.2026).

<https://doi.org/10.31652/3083-7871-2026-4.26>

Бабчук Ю.М., Чадюк Г.Ф., Семенець В.Д.
м. Вінниця, Україна
babchuk@vspu.edu.ua
gallinkachaduk@gmail.com
semenets.marynika@gmail.com

ІНТЕГРАЦІЯ ТЕХНОЛОГІЙ 3D-МОДЕЛЮВАННЯ ЗАСОБАМИ BLENDER У ХУДОЖНЬО-ПРОЄКТНУ ДІЯЛЬНІСТЬ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ДЕКОРАТИВНО- УЖИТКОВОГО МИСТЕЦТВА

Анотація. У статті досліджено можливості інтеграції технологій 3D-моделювання у художньо-проектну діяльність майбутніх фахівців декоративно-ужиткового мистецтва. Розкрито педагогічний потенціал використання програмного середовища Blender у процесі професійної підготовки студентів. Представлено практичний досвід реалізації навчального проєкту — створення декоративного воза: від ескізного проектування та цифрового моделювання до матеріального втілення. Проаналізовано вплив використання 3D-технологій на розвиток художньо-графічної компетентності, просторового мислення та творчої самореалізації студентів.

Ключові слова: 3D-моделювання, Blender, декоративно-ужиткове мистецтво, художньо-проектна діяльність, цифрові технології, компетентності.

Abstract. The article explores the possibilities of integrating 3D modeling technologies into the artistic and design activities of future specialists in decorative and applied arts. The pedagogical potential of using the Blender software environment in the process of professional training of students is revealed. The practical experience of implementing an educational project - creating a decorative cart - is presented: from sketch design and digital modeling to material embodiment. The impact of using 3D technologies on the development of artistic and graphic competence, spatial thinking and creative self-realization of students is analyzed.

Keywords: 3D modeling, Blender, decorative and applied arts, artistic and design activities, digital technologies, competencies.